

J E L E N K Ö R.

3. szám.

Pest, szerda. Januar. 11

1832.

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (Levelek. Pest Vármegyei Gyűlés.) Anglia. (Irlandi szomorú hír.) Franciaország (Az új pártörvény elfogadtatik. Hollandia. Török birodalom. Északamerika. Elegy hírek. Ausztria. Bécsi p. Pénzfolyamat.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Felsőleges Fejedelmünk méltóztatott Nagyméltóságú Buzini Gróf Keglevich Gábor cs. k. Aranykulcsos, val. belső titkos és m. kir. Helytartósági Tanácsos, Koronőr, 's Nógrád vármegyei Főispán Ó Excelentiáját a' magyar királyi udvari Kamara Másod-Előülőjévé kegyelmesen kinevezni, mellynek következtében a' fentisztelt Nagyméltóság é' hónap 4dikén ünnepi szertartással a' kamarai minden ágbeli Tisztségek jelenlétében a' szokott esküvés után széket fogott.

Ifjú királyunk Ó Felsőleges mellé szolgálatbeli kamarássá Báró Schweiger József cs. k. Aranykulcsost és Majort méltóztatott kinevezni Ó cs. k. Felsőleges.

Buda-Pest. Január. 9kén: Császári királyi Főhercegsége felsőleges Nádorunk, mint Pest vármegyének örökös Főispánja ma nyitá meg a' Megye' közgyűlését, melly különösen a' rendszeres munkálatok vizsgálatára van rendelve. A' megye választottsága bemutatván véleményét némelly ágaira a' küldöttségi munkálatoknak, legelőször is az, a' mi a' Nemzet' interesszéit sebes szárnyakon hordja és emeli, kün hírt nevet szerez, ben pedig a' szorgalmat ébreszti, 's a' nemzeti jobblét támasza és rugója, a' külső és belső kereskedés' a' kézművek felemelkedése lön a' köz tanácskozás tárgya, hogy minden oldalú szabad nyíltsággal előterjesztett véleményekből alkotandó határozások, az országgyűlésre küldendő követeknek szolgáljanak utasításul-intructióul. — A' megyei vizsgáló küldöttség' véleménye a' belkereskedés függetlenségén, a' külsőnek kölcsönösségén (reciprocitásán) — viszonyhatóságán — alapult,

ugy hogy a' harminczadok árszabását — tarifáját — egy megbízandó országos választottság dolgozza ki 's ugyan azt az ország Rendei' eleibe terjessze, 's az ezek által megállapítandó árszabás három évig, mint az országgyűlés-tartás törvényes idejeig, változatlan sinórmértékül szolgáljon, 's a' belkereskedés' függetlenségét egyedül csak éhség' vagy marhadög' esetében legyen a' királyi Helytartó Tanácsnak jusa elzárni, 's tiszte: annak idejében tetteről az ország Rendeinek számolni. — E' véleményből természetesen juris és facti kérdésnek kelle támadnia, melly mind a' kettő, ellenére a' választottsági véleménynek, a' koronás Főjusaít pártolja, 's azon közvetlen igazságon épül, hogy a' fenálló törvények szerint a' harminczadok birtoka az Uralkodóé, 's az ország fő Törvényhatóságai — Dicasteriumai — felelet terhe alá csupán az Uralkodótól vonathatnak. E' nyomosan támasztott kérdés' fejtegető pályáján az ellenkező véleménynek több alapos okai melegíték a' vitásokat 's a' hallgató részvevőknek kebleiket; 's ha bár egyfelől rendületlenül állott is az Uralkodó jusa, tisztelettel szötte mindazáltal magát belé másfelől az idő szelleme, és szüksége, 's azon közvélemény: hogy midőn a' Nemzet törvényalkotmányának ujja-születése forog kérdésben, a' hozott törvények is természetesen változás alatt állnak, a' törvények módosítására célzó javaslatok azonban sértetlenül hagyják mindenkinek jusaít addig, míglen az Uralkodó 's Nemzet' kölcsönös egyezéséből, a' a' régi törvények, szabások, intézetek 's t. az idő 's Nemzet' szükségeihez képest nem határozatnak el. Milly szép, milly dicső: vérengző zendületek 's polgári háborgások'

szomorú következési nélkül a' törvényhozás békes utján lassan nyomulni elő az idővel, az időben! Milly hervadhatatlan borostyánt arathatnak ez uton azon hazánkfiak, kiket a' Gondviselés 's polgártársaik országos bizodalma hitt meg e' nagy e' felséges munka lételesítésére!

M. J.

Január 10kén fényes ünnepet ülle a' Tek. királyi Tábla, minthogy e' napon lépett előlülői székébe Méltóságos Kapos-mérei Mérey Sándor cs. k. aranykulcsos, udv. Tanácsos és Somogy vármegyei Főispán ur, mint felséges Fejedelmünk királyi személyes jelentének törvényszékbeli Helytartója számos seregletű jeles gyülekezetnek örvendetes éljen-kiáltozási között. Minekutána a' kegyelmes kinevező levél a' T. kir. Tábla együtt léteben felolvastatott, Mélt. Komori Báró Bedekovich Lajos cs. k. Kamarás 's Körös vármegyei Főispán, mint a' T. Tábla első Bárója küldöttséget nevezte ki a' többször tisztelt Tábla tagjai közül a' Méltóságos Elölülőnek részint kellő tisztelettel meghívására részint elfogadtatására. Ez megtörténvén a' diszes küldöttségtől az utés-palotába kísértetve Főtiszt. Sztankovics János Győri Kanonok 's királyi Táblai Praelatusától mint a' T. Törvényszék 's párthivei érzelmeiknek tolmácsától lelkes magyar beszéddel üdvözlötetett, hol is a' hathatós ajakú szónok hív ecsettel rajzolván elő a' székfogó Méltóságnak ősi 's önszemélyes czimeit 's érdemeit, mindennemű boldogság-kívánati közt az egész Törvényhatóságra szives kedvezéseit, tartozék-feleire pedig kegyeit kérte ki. Sűrű harsány éljen követé ennek végzetét; mire a' Méltóságos jelenléti Helytartó szívemelő, remek tollú, velős tartalmú, deli zengesű diák beszéddel válaszolt 's valódi igazságszerető lélekkel 's méltó magasztalással hódolván dicső elődje (antecessora) Nagymélt. Székhelyi Majláth György tündöklő érdemeinek 's ritka tulajdoninak, szerény őszinteséggel osztályos társnak vallá magát ennek elköltöztéből származott méltó bánatunkban. Nagy hivatala tetemes és

szövevényes terheit azonban Birótársinak segédtanácsaik serény együttmunkálkodásik által nem olly súlyos viselhetésünek reményli. Ezután a' tisztos Ügyvédi koszorúhoz, mellynek egy ideiglen díszboglára volt, intézte nyájasan bizodalmas eszméltetésű szövegátját. Végre a' törvény-gyakorló ifjusághoz, mint hazai 's hazafisági reményink fejledező bimbóihoz fordítá atyai kegyel páros tanácsit, haza-király-törvény-szeretetre 's minden illemény-követésre buzdítván azt. Rekesztékül kegyelmes Királyunk hosszas napjaiért 's boldog-kormányáért buzogtatá ohajtásit, mellyeket a' jelenvolt tisztelkedő sokaság temérdek szíves éljen-harsogással koronázott. Ez töredék váza a' gyönyörű beszédnek, mellyet vajha egész miségében lehetne nyomtatva bírni szerencsénk!

Debreczen Jan. 4. Az új esztendő első napja örömet és szomorúságot, mindkettőt nem közönséges mértékben árasztott városunkra. Örömet, mert ma volt azon ohajtott nap, mellyen igen tisztelt Főbiránk, Tek. Rakovszky Dániel ur, a' Haza és Fejedelem hosszas szolgálatjában szerzett érdemei közt, közelebb az 1830diki rendkívüli vizáradások alkalmával a' Hortobágyi vízi malomhoz szorult 11 szerencsétlennek, ön élete veszélyeztetésivel lett megszabadításokért, Fels. királyunk kegyelméből nyert polgári-arany-érdempénzt, az e' végből kegyelmesen kinevezett királyi Biztos, Mélt. Kis-Szántói Lányi Imre, a' helybeli kerületi Táblánál Elölülő és Ungi Főispán ur kezéből, a' Ns Tanács ülései szokott helyén, számos és fényes gyülekezeti jelenlétében, szivreható szertartással, majd a' Mélt. királyi Biztos urtól, majd maga (fentisztelt Főbiró ur) és a' város Főjegyzője T. Nagy Sándor ur által tartott, mind igen fontos és lélekemelő beszédek közben, a' királyi kegyelem-levélnek felolvastatása után, sokszoros éljenkiáltás közt átalvette. De mig e' méltó örömhez tétettek a' készültek, 's előbb mintsem a' Mélt. k. Biztos urnak, minden rang- és karbeliekből nagy

számmal öszvehivott vendégei számára fényesen megterített asztalánál egy felől, más felől a város vendégfogadójában tartott gazdag ebédnél, mellyet öröme 's Fels. urunk iránti háladatos tisztelete kijelentésében a Mélt. királyi Biztos urral osztozni kívánó Nemes Tanács és választott hites Polgárság adott — a jutalmazó legjobb Fejedelemnek, az egész fels. uralkodó Háznak, a jutalom általadó kir. Biztos urnak, 's a jutalomnyerő igen tisztos öregnek éltekért, örömpoharak ürülhettek volna: szinte 5 hónapi gyengélkedésit most már másodizben követett hirtelen gutaütésben 67 esztendőre terjedt földi pályáját bevégezé egy munkás, közönségesen tisztelt és szeretett férjfiu, kinek, ha valószínű leendne, sok ezer kész lett volna általa megtartott napjainak egy részével meghosszabbítani napjait. Ez volt városunknak, 32 eszt. alatt, páratlan hívségü, fáradhatatlan buzgóságu Főorvosa, Tek. Szent-Györgyi József ur. A boldogulat eléggé dicsérik tettei, legközelebb csak a cholera alatt, melly magát is végre megragadá, 's végét ha épen nem okozta is, de bizonyosan sietteté; dicsérik a nagy mélt. k. Helytartó Tanácstól, hivatala lefolyta közben, jött több rendü magasztaló nyilatkozások; dicséri a tiszántuli főtiszt. Superintendencia kérelmére, hivatala sokszoros és igen terhes gondjai közt, az iskolák számára tiszta magyarsággal, izléssel, 's czélirányos megválasztással még 1803ban irt, 's azóta kézikönyvül szolgáló, igen jeles Természet-historiája; dicséri mindazok egyező vallomása, kik vele valaha, mint orvossal, tudóssal vagy emberrel közelebb vagy távolabb érdeketben voltak. Örök nyugalma helyére tétetett a f. hónap 3d. délutáni 2 órakor, a lehető legnagyobb tisztességgel, minden rendü és rangu temérek sokaság kísérete között; de legnagyobb tisztesség a közönséges sajnós részvét, és azon szives könyvek voltak, mellyeket gyászos veszteségükön mélyen-kesergő kedveseinek könyveik közzé minden jelenvolt ro-

kon és idegen elegyíte. Predikálott felette Nagytiszt. Szoboszlai Pap István ur, kinek egész hazánk előtt isméretes ékesszólása valamint tágasb érdem-mezőt ritkán, ugy soha talán több méltánylót, nagyobb és közönségesb helybenhagyást nem talált. Dicséribeszédet tartta Prof. Tiszt. Aranyi István ur, hasonlóul igen jelest és szivreható. — Áldás a ritka tudomány- és ember-barát hamvaira!" P.

A budai jótévő Asszony-egyesület azon névsor közé, mellyet uj esztendőkor 1830-ban, még Döbrentei Gábor ur titoknoksága alatt, azok feljegyzésével ada közre, kik a kölcsönös köszöntést jótéteményre szánt pénzzel váltották meg, magyarul kezdé ki nyomtatni olyanok nevét, kik azt ugy küldötték bé. Akkor nyelvünkön öten irták fel nevöket. 1831re fordulólág huszontöt jegyzette ugy be magát, most 1832nek feltüntekor 200 felé jár a Pestról Budáról öszszeküldött 's magyarul nyomtatott név. Székes-Fejérvár sz. k. városa is igy elegyesen adá ki tavaly, németül és magyarul, az uj esztendei köszöntést ottan megváltottak nevét; ez idén 1832re pedig ugy látjuk, hogy Ns Fejér Vármegye tiszti kara és Székes Fejérvár sz. k. városa polgárságának nevei egyedül magyar nyelven jelentek meg. Ekép terjed a magyar haza minden rendü lakosai közt az önnemzetiség megismerése.

December 20dikán 1831 hala meg Paszmoson Doboka Vármegyében Gróf Széki Teleki Ferencz, cs. kir. Aranykulcsos ur, a magyar tudós társaság tiszteletbeli tagja, négy hónapig tartott betegségben (vizkórságban). Közkedvességet nyert versei isméretesek az Erdélyi Muzeumból, Aurorából és Hébéből. Azokat egyéb hátramaradt verseivel együtt ki fogja adni Döbrentei Gábor ur, kire a Néhai minden irományit még ez előtt egy más betegségében bizta.

A N G L I A.

Azon hír szárnyal, hogy a conferentia egy uj protocollumot irt alá, mellynek kö-

vetkezésében Marienburg, Philippeville, Ath, Mons és Menin belga határszéli váraknak francziaország felől le kell rontatniok.

Egy angol ujság, hosszas cikkelyében, azt akarja megmutatni; hogy a kereskedési mérleg (bilanx) Anglia's Francziaország közt, ennek részére hajlik 10 milliónyi font sterling haszonnal (?), azon nagy summákat ide nem számlálva, mellyeket angol utazók Francziaországba visznek.

Dublinból érkezett tudósítások szerint egész Irlandia szomorító lázadásban van. Minden órán remegtek, hogy a nép alja, ez a cerberus triiceps, vagy inkább hydra centiceps, dulásra kel Anglia's a protestans egyház baráti ellen.

FRANCZIAORSZÁG.

A Szent-Simonisták ábrándos felekezete rendkívül nagy munkásságot mutat legujabban a térítésekben 's vallásos-politikai czélú szövöztetésben. Leányok, asszonyok, papok, katonák, polgári tisztviselők 's még pénzkereskedők (banquier) is csábítatnak el általok 's a kormány több rendbeli figyelmeztetést és óvást bocsát ki ellenök. Legkártékonyabb tanításaik közé tartozik a birtok közössége, melly maga elég volna, ha elfogadtatnék, minden polgári rend felforgatására.

Casimir Perier torokgyulladásából felgyógyult. General Sebastianit a' guta vagy inkább a' szélütés környékezte, úgy hogy leánya Praslin Marquisné egész éjt virasztott mellette, de már épülni kezd; teljes felgyógyulásaig királyi rendelésnél fogva Perier viszi a' külső dolgokbeli osztályban az aláírásokat. Soult és d' Argout gróf is betegeskedtek. A' Deputatusok közül is sokat meglepett a' nátha. Lafayette igen beteg.

December 23 és 24dikén tovább folytak a' pairség örökösödése feletti vitatások. Portalis ur (Xdik Károly alatt minister) több más szónok után ismét előhozá ama'

száz meg százszor ismételt állítást, hogy örökösülés nélkül a' pair-kamara nem független. E' felett tagadta, hogy a' király által eső választás principiuma kedvezőbb az érdemnek mint a' vak örökösülés. Mert, úgy mond, ha egy felől a' természet vak játéka mellett félő, hogy a' legfényesebb örök is egy teljes tehetetlenségüire száll; úgy más felől az emberi indulatosság vak kényétől, melly a' választásokat rendszerint vezetni szokta, sem remélhetni valami jobbat. — A' kamara December 26dikára halasztá e' tárgyat.

A' követek kamarája December 26dikán meghallgatá Jay urat, ki a' biztosság nevében Salverte urnak azon javaslatáról tudósít, melly szerint a' kamara az ülés bekezdése által félbenszakadt dolgokat ugyanazon állapotban vegye más nap elő, mellyben azok tegnap hagyattak. A' biztosság ezen javaslat elfogadtatását ajánlja. A' vitatások későbbre halasztatnak.

Pozzo di Borgo ur nem kapott semmi fenyegető hirt Pétervárából, de szokott ügyességével azt hirtelgeti: hogy a' zsebe teli lefegyverzésről szóló javaslatokkal, mellyeket használni fog, ha a' Belgák hajózhatását Hollandián keresztül megváltoztatja a' conferentia. Ez így; azonban minden mélyebb szerkeztetésű fő a' lefegyverzést esupa chimaerának, képtelenségnek hiszi a' moszka birodalomra nézve, mivel ennek ezer óranyi terjedelme 's annyi védendő határral miatt roppant számú erőre van szüksége.

Végre, December 28dikán, 102 vokssal 68 ellen (tehát a' többség 34; új pair nevezve volt 36, közülök vokssolt 32) a' pair-kamara is elfogadá az újabb pairtörvényt, mellynél fogvást a' pairséget halálig megtarthatni, de születés vagy örökösülés által meg nem szerezhetni; 's szerint eltörülttven a' pairség örökösödése e' változtatás a' Charta 23dik cikkelye helyibe lép, 's így egészen úgy, mint azt a' követ-kamara ajánlá. Tudniillik a' pairkamara biztossága azon szorongató záradékot (clausulát), mellyt

a követek kamarája az új törvény 21dik §hoz ezen szavak után „Választhatók még (pairekké a király által) a földbirtokosok, kézműhelyek (manufacturák) urai, 's a kereskedő és pénzváltó-házak fejei közül azok, kik 3000 franc egyenes adót, földbirtok után ugyan három, a patens nyérése után pedig öt esztendő óta fizetnek“ tevéképen: „ha egyszer'smind már hat évig generalconseil (főtanács) vagy kereskedési kamara tagjai voltak“ eltöröltetni javasla ugyan, de csak 69 szó lévén az elhagyás mellett 's ellene 89: a kamara ezen többség által a záradék meghagyatását fogadá el, mivel az mint annak biztosítása (garantiája), hogy a csupa föld- vagy pénzbirtok még nem tehet senkit pairségre választathatóvá, ragasztaték vala a törvényhez.

HOLLANDIA.

Azon emlékirás, mellyet Hollandia Meghatalmazottai a londoni conferentia 24 cikkelyeire feleletül adott, 's előbbi levelünkben kivonatban közölt jegyzékekhez csatoltak, imígy következik:

„A birtok-feleletti kérdés (1 cikkelye a conferentiának) azon fordul meg, hogy a német-alföldi egyesült tartományok, továbbá az ausztriai Német-alföld, vagy is Belgium, 's ismét a német birtokok, 's a kisebb terjedékű kerületek egymástól különböztessenek meg. Luxemburg nagyherczegség kárpótléku adatott a Nassau háznak azon örökös birtokiért, mellyekről a Németalföldi Királyság felállítatásakor (1814) lemondott, 's különös viszonyokban (relatiókban) áll a német Szövetséggel 's a király-nagyherczeg atyavérségivel (Agnaten). Illó, hogy Hollandia azzá legyen ismét a mi volt, hozzá kapcsolatván még az is, mit később terhes feltételek alatt szerzett; 's neki az áltengedett 10 cantonért kárpótlás adassék. Belgium az ausztriai Német-alföldből állhat, kirekesztve Luxemburgot, mint ezt a 12 protocollum A. jegyü függeléke tartja; de

még is ama' német birtokrésznek hozzá járultával, melly 1813ban, 's ismét azon franczia birtokrészszel együtt, melly 1815ben csatoltatott a német-alföldi királysághoz. Belgium azonban Hollandiának a 10 cantonban lévő résziért 's a belga földön kebelesült enclaveiért (zártás birtokiért) kárpótlást adand, melly által a régi belga birtok ezen enclavakkal (zárulékokkal) összeforrasztathatik. E' kárpótlásnak, melly az előbbeni német vagy belga kerületekből állhat, Dél-Wilhelmsvaartot magában kell foglalnia. Azon földképek vagy abroszok egyikében, mellyek a 24 cikkelyhez függesztve vannak, Lommel hibásan adatik Belgiumhoz. 1790ben ezen birtok egy része volt éjszaki Brabantnak, következőleg Hollandiánál kell megmaradnia. — 2. 3. 4. 5. cikkely. Ámbár a király-nagyherczeg semmi okot nem lát, melly részéről Luxemburg birtoki épségét vagy egészletét (integritas) megcsonkittatni kíváná, még sem fog egy olly elintézésétől (arrangement) vonakodni; melly szerint annak egy része vagy az egészben is valamely más tartományért csoréltetnék fel, melly t. i. vele terjedékre 's népszámra teljesen meg-egyezik 's Hollandiával, vagy részazerinti csere esetében, a luxemburgi földdel határos. Azonban, hogy ezen ügy Hollandia részéről egyszerűbbé tétessék 's a királynak, mint Hollandia királyának hasznai 's kötelezetései nagyherczegi tiszteivel 's interesszéivel össze ne zavartassanak, inkább azt kíváná Ő Felsége, hogy ezen alku, a csere iránt, ama' másiktól, melly a Belgium és Hollandia közötti határ iránt fog esni, külön választassék annál is inkább, mivel a luxemburgi földbirtok állapotjának bármilly módosittatása is mind a német szövetség, mind a Nassau ház rokoni meg-egyezését előlegesen megkivánja, 's egy külön alku Luxemburg iránt a Belgium és Hollandia elválások-feleletti szerződést (tractatust) siettetné, mellynek minélelőbbi vég elhatároztatását úgy, látszik, semmi sem

ellenzi többé. Minthogy a' király 's nagyherczeg köteleességei a' Német szövetség 's a' Nassau ház atyavérségei iránt, közte 's ezen felek között külön viszonyok és szerződések tárgya, ezen tárgy úgy tetszik a' Belgiummal kötendő egyezésre nézve semmi szövetkezésben 's érintésben nincs. Minden esetre a' 3dik és 4dik cikkely említése, melly az 5dikben foglaltatik, a' másodikra is terjesztendő vala, mert a' Német szövetség 's az atyavérség megegyezése szintugy megkívánatik Luxemburg egy részének általengedésére, valamint akármelly kárpótlásul adandó birtokrész elfogadására. Ezen itt elmondott észrevételekhez kell a' 6ik cikkelyt alkalmaztatni. — 7ik cikkely. Itt értődni kell annak, hogy Belgium a' maga neutralitását soha sem veheti ürügyül arra, hogy azon kötelezéseket, mellyek a' szerződés (t. i. az elváló-alku) erejénél fogva reá háramlanak, ne teljesítse. A' 8dik cikkely tartalmára nézve nincs semmi nehézség, jóllehet az a' 12dik protocollum A jegyü függelékében nincsen említve; de a' helyett hogy ott a' német Császár 's a' General-statusok között 1785 Novembere 8dikán kötött végalku 6dik cikkelye csak említésé, ezen említés helyébe magát az alku sorát, kihagyván e' szavakat „a' Császár meglegedésére“ lehet felvenni; ezen szók az ellenfélnek igen is tág magyarázatokra nyitnának utat. A' 9dik cikkely első szakaszára nincs mit mondani; de a' cikkely további olvastánál a' legnagyobb nehézségekre akadunk. Nincs példa a' szerződések (tractatusok) történeteiben, hogy valamely független ország a' maga folyójin a' hajós-és tereh-bérjust (Lootsen und Tonnenrecht) valamely más ország közös felügyelése alá bocsátotta volna 's abban megegyezvén, hogy a' hajós-bér közösen határozassék el, ez által a' maga tulajdon jobbágyi által fizetendő vámot egy szomszéd status kényére bizná 's ama' gyakran elfogadott alapszabás helyett, melly szerint valamely idegen zászló (Flagge) azaz hajó szinte azon ju-

sokkal élhet, mint a' belföldi, vagy a' legpártfogottabb nemzeté: ennek épen ellenkezőjét, t. i. azt fogadja el, hogy a' nemzet i lobogó olyan jussal birjon mint az idegené, vagy épen ennek kénye alatt álljon. Nincs példa arra, hogy status olly alku irt volna alá valaha, melly neki m e g e n g e d i, hogy tulajdon folyójin hajózhassék; a' mi itt megtörténék, ha a' hollandi kormány abban egyeznék meg, hogy a' Schelde-és Rajna közt folyó más vizeken Antwerp-től egész a' Rajnáig, tehát ollyakon, mellyek egészen 's egyedül holland birtokon folynak, a' hajóztatás mind a' két félnek, tehát Hollandiának is csak úgy mint Belgiumnak, szabad legyen; hogy továbbá saját kereskedését belföldi vizein szintazon vámok alá vetette volna, mint az idegenét, 's hogy a' halászat jusait folyóji egyikén a' viz egész menti terjedésében valamely külső országnak engedte volna meg — olly rendszabás mellyet hasonló móddal csak bizonyos gyarmatok partjain találhatni. Hollandia magát illyes clausuláknak, záradékoknak, mellyek minden független status felsőségi jusaitól eltérnek 's mellyek a' 12dik protocollum A. függelékében meg nincsenek, alájok nem írja. E' felett, midőn már a' bécsi congressus' levelében (acta) kijelent folyókon — 's ezek közt van a' Schelde is — a' hajózás iránt magát kinyilatkoztatá, nincs semmi ok e' részben a' nevezett szerződés erejétől eltérnünk 's olly csorbát ejtenünk azon, mellyhez mind azon hatalmasságok egyetértése kívántatnék meg mellyek azt aláírták vagy később elfogadták. Ma, midőn a' rajnai hajózás minden partmelléki statusok elégedésére — azokat sem véve ki, kiknek személyit a' londoni conferenceiában Meghatalmazottak viselik — egyezés által el van intézve, melly egyezés (conventio) nem zárja ki azt, hogy a' saját alattvalók más-partmelléki alattvalók felett kedvezésekben részesülhessenek, hogy külön hajós- és terehbér rendeltessék, 's mind ezt a' nélkül, hogy közös felügyelés-

ról, kinevezendő biztosokról forogna szó, halászat 's halkereskedés említettnek vagy az egyező felek a' Rajna és Schelde-közötti vizekről tettek volna valamelly rendelést: nem láthatni által, miért hozassanak ma Belgium hasznaért Hollandia felsőségi 's birtoki jussainak sérelmökkel ollyas feltételek, millyeket a' badeni, bajor, burkus, hess, nassauai kormányok azon tizenöt esztendő alatt, míg a' rajna-hajózás-feletti alkudozások folytak, a' külön vélemények számos eltérései mellett sem kívántak soha is magoknak. Nem tekintvén ezen elmékedésekre, maga a' józan politika is vonakodik ollyas elintézésektől, mellyek alsóbb rendű haszon-nyerésért többnél több érintés-pontokat visznek a' nemzetek közé, a' mi valószággal megtörténék, ha a' halászat és halkereskedés a' Schelde egész folyta terjedelmében mind a' két fél alattvalóinak engedtetnék meg, olly engedmény, melly által két-ségkívül mind a' két ország vámszedési, felügyelési 's törvényszéki jusa megszorítottatnék. A' mi a' Scheldén való hajózást illeti, Hollandiának nem volt soha szándéka azt akadályoztani, hanemha talán mulólag háboru idején az ország védelme ugy kíváná; 's ámbár Belgiumnak Hollandiától elszakadása által a' münsteri alku 14dik pontja ismét erőbe lép, mégis Hollandia a' Schelde megnyitását ugy tekinti, mint legközelebb 's közvetlen következését egy, Belgiummal kötendő, méltányos (billig, aequus) elváló alkunak. Hollandia kész lekötelezni magát, hogy a' Scheldei hajós bért (a' Lootsék hajóvezetők, rév-csajkások, kik t. i. a' megérkező hajót, mint a' viztájnak tökéletes ismerőji, bérért biztosan révbe vezetik) mérséklett árra szállítja le 's az elegendő vízmélység fentartásáról gondoskodik; e' felett nem idegen ugyanazon tarifát behozni előlegesen is a' Scheldére, melly 1831 Mart. 31dikén a' rajnai hajózásra nézve Mainzban állapított meg, sőt ezen mainzi egyezésnek egyéb pontjait is, mellyek a' Scheldére alkalmazhatók, erre elfogadja. De ezen ha-

sonlóvá tétéle a' schelde és rajnai hajózásnak, hogy végkép elhatározottnak tekintessék, egy külön alkut kíván, melly Hollandiának szinte azon hasznokat adja, mellyekben ez a' mainzi egyezésnél fogva részesül, megfontolván azt, hogy ezen (a' mainzi) egyezés nem csupán a' bécsi congressusi actán, mellynek elhatározási a' partvidéki statusok között még el nem döntött vitatások tárgya, hanem kölcsönös engedékeken (concessiokon) is alapul, mellyekről a' bécsi congressuson szó sem vala 's mellyeknél fogva ezen conventiót nem csak a' bécsi congressusi acta származékának, hanem egy külön vált 's akármelly más hajózás-alkuhoz hasonló egyezésnek is lehet, és kell is, tekinteni. — A' 10dik czikely világosságára, minthogy ebben egyedül azon csatornák értethetnek, mellyek mind a' két országon keresztül folynak, mind a' két fél hasznaért szükségesnek látszik az utolsó mondást imigy változtatni: „az említett csatornákon pedig csak mérsékelt hajózási vámok szedessenek.“

(Vége jövő levelünkben.)

A' király megegyezett a' general-statusok második kamarája osztályainak azon előterjesztésekben: hogy a' rendkívüli hadköltségek ne egész esztendőre kívántassanak, hanem csak ennek első felére u. m. 17 és fél millió.

TÖRÖK BIRODALOM.

Ibrahim Basa elfoglalván csaknem kardcsapás nélkül Gázát, Jaffát és Caiffát, előcsapatit egész Sz. Jean d'Acre-ig száguldoztatá, hanem, utóbbi hírek szerint, ezek ismét visszavonultak. Az egyiptomi hajóssereg Jaffa és Tripoli előtt állong. A' Porta nagy nehezteléssel nézi Ali Basának ezen önkénykedését, 's nem szenved kétséget, hogy a' Konieh mellett gyülekező tábor 's a' Damascusba szakadatlanul menő katonaság nem csak ezen, tökéletes anarchiában lévő, tartomány megnyugtatóására, hanem egyszersmind a' két hábor-

gó Basa lecsilapítására is czéloznak; a' mint ez a' Szultán legközelebb kiadott 's minden tartományba megküldött fermánjából (nagyuri parancsából) nyilvánosan kiteszik.

A' Szultán folyvást figyelemmel 's nagy szorgalommal dolgozik a' katonai rendszerjavításon 's a' behozott vagy még behozandó katonai új intézeteken. Legközelebb egy nagy arsenal 's ágyuöntő-műhely fog készíttetni; a' műszerek 's erőművek (machinák) Angliából hozatnak. (Volt a' Császárnak eddig is ágyuöntő-műhelye Tophanában, de most szük ez már. Az újabb Dolmabadzséban fog építtetni.) Most négy linea hajó és tíz fregáta van munkában.

ÉJSZAK-AMERIKA.

New-Yorki levelek szerint a' közelgető (decemberi) Praesidens-választáskor Jackson ellen szándékozik magát a' többség kinyilatkoztatni. Helyébe Clay Henriket kívánja a' nemzet, kit eddig ugyan még itt Európában kevéssé ismerünk, de a' kit, mint mondják, kitünő lelki tehetségein kívül, a' legsajátabb nemzeti lélek 's nemzeti saját politikához ragaszkodás ajánl.

ELEGY HIREK.

Marquis Palmella Parisba megérkezett (Londonból), Dom Pedroval az expeditió iránt értekezni. Mint mondják, a' kibujdosott Lengyelek közül sokan fognak részt venni ezen expeditióban.

Casimir Perier a' „Temps“ szerint rágalmi pert indított Bouvier-Dumolard ellen a' királyi ügyvédek törvényszékénél.

Leopold király összekelése Louise francia kir. hercegasszonnyal nem sokára ki fog hirdettetni.

Walter Scott Nápolyból visszatértében meg fogja látogatni Bécsset, meg Olaszországon, Budapesten 's Bécsen keresztül veendő útjában Weimarban a' dicső költőt, Góthét is.

A' bádeni két kamara, az első December 22 a' második 24kén 47 vokssal 8 ellen fogadá el az új sajtótörvény-javaslatot.

AUSZTRIA.

Bécs Január 4dikén: Az austriai priv. Nemzeti Bank többszöri nyilatkozatott ígreténél fogva köztudomasul jelenti: hogy az 1831 Junius 30dikán felszámítás szerint váltóbecsű pénz (Einlösungs- und Anticipations-Schein) folyamatban volt akkor: 39,881,088 frint, haszonvehetlen czédula újakért beváltatott: 2,667,541 frint, öszveleg: 42,548,629 frint. — 1831 December 31keig beváltott pénz megégetésre áll készen: 12,601,550 frint. E' mennyiségből leróván a' mult évi Junius 30dikán megégetésre szánt 9,831,750 frintot, marad: 2,769,800 frint. Használhatlan czédula újért cseréltett fel: 2,667,541 frintig 's így 1831 Decembere utolsóján folyamatban marad még: 37,111,288 váltó forint. Aláírá a' Bank kormánya, Igazgatója és számtizsége.

Pénzfolyamat:

Bécs (Jan. 7kén) közép ár:			
Státus 5 pC. kötelezőlev.	85 $\frac{2}{5}$	P. p.	—
— 4 pC.	75 $\frac{7}{8}$	—	—
— 1820diki nyeres. kölcsön	180 $\frac{3}{4}$	—	—
— 1821diki	123	—	—
Városi Banko-oblig.	47 $\frac{1}{2}$	—	—
Bank-actiák	1157	—	—

A' gabonának Pesti piaczi ára Jan. 10kén 1832.

Pos. m. vtó. garas.	legjobb	középszerü	csékélyebb	Pos. m. vtó. garas.	legjobb	középszerü	csékélyebb
Tisztabúza	120	113	106	Arpa	40	36	—
Kétszeres	83	80	—	Zab	30	—	29
Rozs	56	53	50	Kukorieza	37	36	—

Szerkezteti Helmecczy M. — Nyomtatja Landerer.